

GORZOWSKIE
WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ

Maj

1971

R

GORZOWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

600-9418/5

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok 14

maj 1971 r.

Nr 1-2

RAMOWY PROGRAM KATECHIZACJI W ZAKRESIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ

(I VIII)

SCHEMAT PROGRAMU Cykl I: EUCHARYSTYCZNY

Klasy I — II

Wprowadzenie w życie chrześcijańskie.

Zbliżenie do Osoby Jezusa Chrystusa — historycznego i żyjącego dziś w Kościele. Przygotowanie do pełnego uczestnictwa we Mszy św. i do sakramentu pokuty.

Klasy III — IV

Dalsze pogłębianie życia religijnego jako świadomego uczestnictwa w życiu Kościoła przez bliższe poznanie Historii Zbawienia, stale urzeczywistniającej się w naszym życiu oraz szczególne pogłębienie uczestnictwa w Eucharystii i sakramencie pokuty.

Cykl II: DOJRZAŁOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (BIERZMOWANIE)

Klasy V — VI

Kształtowanie życia religijnego i przekonań przez głębsze poznanie prawd wiary, zbliżenie do liturgii oraz poszerzenie znajomości Pisma św. Wybrane zagadnienia — zilustrowane głównie postaciami — z dziejów Ludu Bożego Nowego Przymierza, szczególnie te, które mogą służyć do rozwiązania problemów aktualnie nurtujących dzieci.

Klasy VII — VIII

Kształtowanie postaw chrześcijańskich, głównie w oparciu o Ewangelię. Społeczny charakter etyki chrześcijańskiej z uwzględnieniem zagadnień dotyczących rodziny i małżeństwa. Wybrane przykłady realizacji Ewangelii przez Lud Boży w historii i życiu współczesnym.

Cykl I. EUCHARYSTYCZNY

Klasy I — IV

Dziecko w wieku 7—10 lat z kręgu swej rodziny wchodzi w świat szkoły, kolegów, życia społecznego. W tym okresie jest ono przede wszystkim obserwatorem otaczającej je rzeczywistości.

Obserwując, stara się tę rzeczywistość zrozumieć i jednocześnie znaleźć dla siebie właściwe miejsce. W miarę rozwoju usiłuje obejmować — na swoją miarę — role społeczne. Myśli konkretnie w oparciu o obserwacje i na tej podstawie zaczyna tworzyć pojęcia ogólne.

Założenia ogólne

1. Już od początku katechizacji, w cyklu I — IV, wysuwamy na pierwszy plan **rzeczywistość Kościoła**, w którym ciągle aktualnie głosi się słowo Boże, ustawicznie dokonuje się zbawienie dzięki sakramentalnemu spotkaniu z Chrystusem, a jednocześnie wypełnia się misja powierzona przez Chrystusa skierowania wszystkich ludzi do Boga. (Element ten podkreśla również Dyrektorium: DCG p II c II nr 20). Poglębiając więc ze społecznością Kościoła, ukazujemy objawienie jako rzeczywistość ciągle aktualną, ciągle na nowo przeżywaną przez Kościół. Wprowadzamy dzieci w konkretne życie liturgiczne parafii i w złączoną z nim realizację życia chrześcijańskiego na co dzień. Prowadzimy do tego, aby trudne tajemnice naszej wiary stawały się dla dziecka bardziej konkretne — w powiązaniu z przeżywaniem ich przez całą społeczność wiernych. W ten sposób łączymy organicznie „intiutio, educatio, initiatio” (DCG p II c II nr 26).

2. Kościół urzeczywistnia się i ukazuje najdoskonalej we Mszy św. i dlatego istotnym zadaniem całego pierwszego cyklu jest wprowadzenie w **Mszę św.**

3. W czasie całego czteroletniego cyklu uwzględniamy **rok liturgiczny** przygotowując dzieci na każdym poziomie do przeżycia świąt i okresów liturgicznych. Omawiając święta i okresy liturgiczne ukazujemy tkwiące w nich misterium. Bierzemy również pod uwagę nasze rodzime zwyczaje.

4. Materiał podstawowy — źródłowy — stanowią teksty **Pisma św. Starego i Nowego Testamentu**. Zapoznajemy dziecko z **Historią Zbawienia**, trwającą do chwili obecnej i urzeczywistniająca się w życiu każdego człowieka, aż do powtórnego przyjścia Chrystusa. Od wydarzeń i słów w ich wartości historycznej przechodzimy do oznaczonego przez nie misterium: zbawczego działania Boga we współczesnym Kościele (DCG p V c I nr 5). Uwzględniamy szczególnie te teksty, z którymi dziecko będzie się spotykało w czytaniach liturgicznych.

5. Nauka **Składu Apostolskiego** towarzyszy dziecku już od pierwszej klasy. Przez cztery lata wprowadzamy dziecko stopniowo w rozumienie całego Składu Apostolskiego.

6. **Kształtowanie sumienia i postaw chrześcijańskich** łączymy zarówno z życiem liturgicznym, treścią katechezy, jak i ze wszystkimi innymi doświadczeniami dziecka.

Klasa I

Dziecko siedmioletnie jest jeszcze bardzo związane z rodziną, powoli wraста w społeczność klasy. Obserwuje z ainteresowaniem wszystkie przejawy życia, dostrzegając przede wszystkim działanie. Myśli konkretnie. Podziwia dorosłych i naśladuje ich. Jest otwarte na osobistą modlitwę.

1. Cel katechizacji.

Zasadniczym celem tej klasy jest rozbudzenie życia wiary i wprowadzenie dziecka w życie Kościoła jako społeczności parafialnej. Dziecko ma

poznać podstawowe prawdy wiary i życia chrześcijańskiego, a także kształtować odpowiednie postawy na tle nauki i wydarzeń z życia Jezusa Chrystusa oraz na tle aktualnie przeżywanych świąt i okresów roku liturgicznego. Wprowadzamy dziecko w podstawowe modlitwy chrześcijańskie, wychowujemy ducha modlitwy.

2. Materiał katechizacyjny.

a) Bóg Stworzyciel nas i całego wszechświata Ojciec najlepszy. Aniołowie.

b) Potrzeba Zbawiciela. Wybrane zagadnienia z Ewangelii dzieciństwa i życia publicznego Pana Jezusa. Ostatnia Wieczerza. Męka, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Wywyższenie Chrystusa. Duch święty. Tajemnica Trójcy Św. W łączności z tajemnicami Chrystusa ukazujemy Osobę Matki Bożej i Jej rolę.

c) Kościół — rodzina dzieci Bożych.

Chrzest — źródło dziecięctwa Bożego i przynależności do Kościoła. Msza św. — uczestnictwo dziecka we Mszy św. Znaki i przejawy życia religijnego, z którymi dziecko spotyka się w kościele — domu Bożym i w otaczającym świecie.

d) Główne święta roku liturgicznego.

e) Prawo miłości. Święci. Rzeczy ostateczne człowieka.

3. Praktyki religijne.

a) Pacierz, jak również praktyka swobodnego formułowania modlitw, w których dziecko obejmuje rzeczywistość codziennego życia.

Do podstawowego pacierza dziecka w tym okresie zaliczamy: Znak Krzyża św., „Ojcie Nasz”, „Zdrowaś Maryjo”, „Chwała Ojcu”, modlitwa do Anioła Stróża.

b) Uczestniczenie we Mszy św.

c) Udział w liturgii świąt roku kościelnego.

Klasa II

U dziecka ośmioletniego zaznacza się przede wszystkim wzrost zdolności do współdziałania, budzenia się świadomości społecznej. Bogaci się jego doświadczenie życiowe. Myślenie jednak ciągle pozostaje związane z działaniem i konkretem. Dziecko nastawione jest na zdobywanie nowych wiadomości i doświadczeń.

1. Cel katechizacji.

Zasadniczym celem tego roku jest doprowadzenie dzieci do pierwszej spowiedzi i pierwszej Komunii św. — pełnego uczestnictwa we Mszy św. Poglębiaamy łączność z Kościołem. Sakramenty ukazujemy jako „wydarczenia” zbawcze, jako spotkanie i współdziałanie z Chrystusem — związane z historią zbawienia i z aktualnym życiem całego Kościoła. Kształujemy sumienie chrześcijańskie i poszerzamy znajomość podstawowych prawd wiary w oparciu o Ewangelię.

2. Materiał katechizacyjny.

a) Bóg Stwórca świata i człowieka, ubogacający człowieka swoim życiem. Powołanie człowieka do współżycia z Bogiem. Powołanie człowieka do pracy w świecie. Bóg Stwórca aniołów. Upadek aniołów. Grzech

pierwszych ludzi. Zbawcza inicjatywa Boga — obietnica Zbawiciela. Oczekiwanie na Zbawiciela.

b) Jezus Chrystus — Jego nauka i życie.

Szczególne uwzględnienie tych słów i wydarzeń, które są podstawowe dla zrozumienia sakramentów (chrztu, pokuty, Eucharystii).

Tajemnice życia Maryi — w łączności z tajemnicami Chrystusa.

c) Osoba Ducha Świętego i Jego działanie w duszy każdego ochrzczonego i w całym Kościele. Tajemnica Trójcy Św. i Jej związek z życiem Kościoła i chrześcijanina.

d) Kościół jako społeczność hierarchiczna. Kościół jako lud Boży, w którym Jezus Chrystus dokonuje zbawienia w sakramentach. Nauka o chrzcie św. Chrzest jako sakrament włączający w Kościół. Łaska uświęcająca, Eucharystia. Związek Eucharystii z Ostatnią Wieczerzą, Ofiarą Krzyża i Zmartwychwstaniem. Ofiara Chrystusa oraz współofiарowanie Kościoła we Mszy św. Komunia jako pełny udział w Ofierze Mszy św. Eucharystia sakramentem jedności i miłości w Kościele. Nauka o obecności Jezusa pod postaciami eucharystycznymi poza Mszą św. Na tle objawienia się miłości Boga do ludzi w życiu i nauce Jezusa Chrystusa — nauka o pokucie chrześcijańskiej i o grzechu. Nauka o sakramencie pokuty z podkreśleniem spotkania z Chrystusem, udzielającym zbawienia w swoim Kościele. Warunki sakramentu pokuty.

e) Sumienie. Zasady życia wg nauki i przykładu Chrystusa. Miłość Boga i bliźniego. W związku z wydarzeniami z życia Jezusa Chrystusa i Jego nauką — nauka o przykazaniach.

3. Praktyki religijne.

a) Praktyka osobistej modlitwy.

Pacierz dziecka w tym okresie obejmuje również Skład Apostolski.

b) Uczestniczenie we Mszy św. (Wprowadzenie w praktykę łączenia życia codziennego z Ofiarą Eucharystyczną).

c) Nawiedzenie Najśw. Sakramentu.

d) Rachunek sumienia jako ocena swego postępowania w świetle Ewangelii. Żal, postanowienie poprawy, zadośćuczynienie.

e) Udział w uroczystościach liturgicznych.

Klasy III — IV

Cechą najbardziej charakterystyczną dziecka w tym okresie jest pragnienie, aby znaleźć swoje miejsce w społecznościach, do których należy oraz odgrywać w nich pewne role. Wpływ rodziny wyraźnie zmniejsza się na rzecz społeczności szerszych, przede wszystkim grup koleżeńskich. W swym myśleniu dziecko dziesięcioletnie ciągle jeszcze jest związane z konkretem i działaniem. Powoli jednak zaczyna się już proces przekształcania myślenia: od obserwacji i zbierania wiadomości do ich systematyzowania.

1. Cel katechizacji.

Zasadniczym celem klas III i IV jest pogłębienie życia religijnego, jako świadomego uczestnictwa w życiu Kościoła. Zapoznajemy dzieci z **Historią Zbawienia**. W kontekście Historii Zbawienia pogłębiamy znajomość prawd wiary i życia Kościoła. Pogłębiamy uczestnictwo w Ofierze Mszy św. przygotowując dzieci do Komunii św. szczególnie w niedziele

oraz w uroczystości roku liturgicznego. Wprowadzamy bardziej szczegółowo w strukturę Mszy św., podkreślając czynne i pełne uczestnictwo w niej wszystkich wiernych. Kształtujemy sumienie chrześcijańskie zwracając specjalną uwagę na rolę chrześcijanina w świecie współczesnym — dziecka w jego środowisku. Poglębiamy życie pokuty, przygotowujemy dzieci do spowiedzi związanej z okresami roku liturgicznego. (Poszerzanie znajomości Starego i Nowego Testamentu ma być nie tylko źródłem pogłębienia życia religijnego, ale jednocześnie ma stanowić podstawę dla katechezy w następnym cyklu).

2. Materiał katechizacyjny.

a) Życie Kościoła.

Lud Boży zgromadzony przez słowo Boże, związany z Bogiem Ofiarą Przymierza, żyjący miłością Boga i ludzi; Kościół jako „Owczarnia”; rola Ducha Świętego w życiu Kościoła. Sakrament kapłaństwa. Papięstwo i kolegalność biskupów w powszechnym Kościele.

Sakrament bierzmowania — uczestnictwo wiernych w darze Ducha Świętego.

Sakrament namaszczenia chorych — udział cierpiącego człowieka w zbawczej mecie Chrystusa.

Sakrament małżeństwa — w kontekście udziału rodziny w życiu Kościoła.

Eucharystia. Struktura Mszy św.: ryt wstępny, liturgia słowa, liturgia eucharystyczna — ofiara i uczta, ryt rozesłania. Z liturgią słowa wiążemy wyjaśnienia dotyczące powstania ksiąg Pisma św., zwłaszcza Nowego Testamentu. Podkreślamy znaczenie Tradycji i Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. W liturgii eucharystycznej ukazujemy rolę Ofiary Chrystusa w życiu Kościoła. Wychowujemy do współofiarywania we Mszy św. Ukazujemy Eucharystię jako sakrament jedności i miłości podkreślając w Komunii św. naszą łączność z Bogiem i z ludźmi.

Omawiając wszystkie zagadnienia związane z życiem Kościoła kształtujemy postawę apostołską.

Materiał „Życie Kościoła” (p.w.) ukazujemy w kontekście Historii Zbawienia. Wszystkie tematy wyprowadzamy z Pisma św. Starego i Nowego Testamentu.

b) Pismo św. Starego i Nowego Testamentu

Stary Testament

Elementy z prehistorii biblijnej (zwłaszcza niewykorzystane w poprzednich latach). Abraham. Okres Patriarchów. Wyjście z Egiptu. Zawarcie Przymierza. Izrael w Ziemi Obiecanej: okres Sędziów i Królów. Niewola babilońska. Prorocy.

Nowy Testament

Ewangelia dzieciństwa. Publiczna działalność Chrystusa. Jego cuda i nauka, ze szczególnym uwzględnieniem przypowieści. Apostołowie. Misterium paschalne. Przygotowanie Kościoła Chrystusowego. „Okres 40 dni”. Wniebowstąpienie. Zesłanie Ducha Świętego. Życie Kościoła Apostolskiego, św. Piotr, św. Paweł.

Z misteriami Jezusa Chrystusa wiążemy katechezę Maryjną ukazując w historii zbawienia rolę Matki Bożej. Omawiamy dogmaty Maryjne i święta — Niepokalane Poczęcie, Boża Rodzicielka, Gromniczna, Zwiasto-

wanie, Maryja pod krzyżem, Królowa Polski, Wniebowzięcie, Matka Kościoła.

3. Praktyki religijne

a) Pełne uczestnictwo we Mszy św. w niedziele i święta. Praktyka pierwszych piątków miesiąca.

b) w klasie III — rocznica pierwszej Komunii św.

c) Spowiedź okresowa. Nabożeństwo pokutne przygotowujące do okresowej spowiedzi.

d) Czynne uczestnictwo w liturgicznym życiu parafii. (Na przykład, zgodnie z pragnieniem dziecka w tym wieku, aby angażować się czynnie w zjawiska otaczającego je życia, organizujemy, zwłaszcza z dziećmi klasy IV, schole, grupy służby ołtarza i in.).

e) Uczestnictwo w nabożeństwach (majowych, czerwcowych, październikowych, w drodze krzyżowej, gorzkich żalach i in.).

Cykl II DOJRZAŁOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (BIERMOWANIE)

Klasy V—VIII

Wiek 11—14 lat jest tzw. okresem obiektywnym, okresem zbierania i porządkowania wiadomości. Jednocześnie jest to okres rozpoczynającego się dojrzewania i związanych z nim trudności.

Założenia ogólne

1. W tym wstępnym okresie systematyzacji podstawę katechezy stanowi w.d.c. **Pismo św.** jako źródło poznania Bożych i wezwania Bożego skierowanego do człowieka. W tłumaczeniu objawienia Bożego odwołujemy się do Tradycji i określeń dogmatycznych. Uwzględniamy czytania, zarówno liturgii słowa we Mszy św., jak i liturgii słowa w innych sakramentach.

2. W d.c. wiążemy katechezę z **liturgią**. Uwzględniając **rok liturgiczny** prowadzimy do tego, aby dzieci przeżywały poznane prawdy wiary razem z całą społecznością Kościoła i kształtowały odpowiednie postawy chrześcijańskie.

Nauka o **Eucharystii** i innych **sakramentach** powinna występować we wszystkich klasach tego cyklu. W nauce o sakramentach podkreślamy obdarowanie ze strony Boga, ich rolę w życiu Kościoła i chrześcijanina. Wyjaśniamy charakter dialogiczny sakramentów tj. wezwanie Boże do działania oraz odpowiedź człowieka.

3. Ukazujemy na czym polega wezwanie zawarte w objawieniu Bożym. Wyjaśniamy, jak człowiek ma dać na nie odpowiedź w konkretnych warunkach swego **życia**. Takie kształtowanie sumienia ma się dokonywać w ciągu całego cyklu.

4. Naukę o objawieniu i kształtowanie sumienia wiążemy ściśle z **życiem Kościoła**. Wychowujemy coraz bardziej pogłębioną świadomość przynależenia do Kościoła, Ludu Bożego Nowego Przymierza. Przygotowujemy do aktywnego udziału w życiu Kościoła i do odpowiedzialności za Kościół. (Przygotowujemy do sakramentu **biermowania**).

5. W oparciu o szerszy materiał biblijny, liturgiczny oraz z zakresu zagadnień moralnych prowadzimy do coraz głębszego rozumienia **Składu Apostolskiego**.

6. Zagadnienia z Historii Kościoła dobieramy w ten sposób, aby dzieci znalazły pomoc w kształtowaniu własnych przekonań i postaw oraz odpowiedziały na nurtujące je w danej klasie problemy.

Klasy V—VI

W tych klasach dzieci są już zdolne do pewnej syntezy. Systematyzujemy więc również wiedzę o Bogu i Jego planie zbawczym. W wieku 11—12 lat niektóre dzieci przeżywają trudny okres przedpokwitania. Występuje upór, zaznaczenie swej indywidualności. Jednocześnie budzi się kult bohaterów i pragnienie udziału w życiu społecznym. — Dzieci w społecznym życiu Kościoła powinny znaleźć swoje miejsce i rolę.

1. Cel katechizacji

a) Katechizacja w klasach V—VI ma głębiej wprowadzić w **objawienie Boże Starego i Nowego Testamentu**, głębiej zapoznać z wydarzeniami zbawczymi i ideami teologii biblijnej. Na podstawie Starego i Nowego Testamentu pogłębiamy znajomość „Credo”.

b) Objawienie Boże wiążemy z liturgią. Katecheza ma dopomóc do żywego udziału w **roku liturgicznym** i do coraz bardziej świadomego uczestniczenia we Mszy św.: ma przygotować do zrozumienia czytań, jakie Ordo Lectionum przewiduje ze Starego i Nowego Testamentu na niedziele i święta. Pogłębiamy zrozumienie stale urzeczywistniającego się zbawienia, którego dokonuje, mocą Ducha Świętego, Jezus Chrystus, obecny i działający w Kościele, przede wszystkim w **sakramentach**.

c) Przygotowujemy do dawania odpowiedzi na wezwanie Boże wiarą, która jest nie tylko zgodą umysłu, ale angażuje całą osobę ludzką i wyraża się w życiu.

d) Zapoznając bliżej z objawieniem Bożym Starego i Nowego Testamentu nawiązujemy jednocześnie do **życia Kościoła** dla pogłębienia świadomości związku z Kościołem.

2. Materiał katechizacyjny

Patrz załącznik do programu „Zakres materiału — element biblijny, liturgiczny, doktrynalny, problematyka moralna”.

3. Praktyki religijne

a) Świadome uczestniczenie w liturgii dzięki głębszemu poznaniu prawd wiary i zrozumieniu tekstów Starego i Nowego Testamentu, czytanych podczas Mszy św.

b) Ubogacenie modlitwy osobistej tekstami liturgicznymi, zwłaszcza psalmami.

c) Dzielenie się z innymi przyjętym słowem Bożym.

d) W oparciu o głębsze zrozumienie roli Maryi w dziele zbawienia bardziej świadomy udział w nabożeństwach maryjnych i innych przejawach kultu maryjnego.

e) Udział w życiu wspólnotowym Kościoła lokalnego w akcjach charytatywnych, misyjnych i inn.

Klasy VII—VIII

Młodzież klas VII—VIII wchodzi w najtrudniejszy okres dojrzewania psychofizycznego z jego wszystkimi konsekwencjami. Przeżywa niezado-

wolnienie z siebie. Szuka odpowiedzi na pytanie: „jakim być?”. Szuka oparcia. W tym okresie rozwija się proces tworzenia osobistych przekonań, zwłaszcza w dziedzinie wartości moralnych. Są to również ostatnie lata szkoły podstawowej; młodzież interesuje się wyborem zawodu oraz problemami związanymi z dalszym życiem. W spotkaniu z Chrystusem zwłaszcza w sakramentach, w nauce o życiu chrześcijańskim powinna młodzież znaleźć pomoc w rozwoju osobistym i społecznym.

1. Cel katechizacji

a) Zadaniem katechizacji w tym okresie jest zapoznanie z zasadami etyki chrześcijańskiej, kształtowanie moralnej świadomości chrześcijanina przez poznanie zasad i motywacji moralności wypływającej z objawienia; kształtowanie osobowości twórczej i odpowiedzialnej; pomoc w znalezieniu swego miejsca w społecznościach; rozwój miłości i przygotowanie do rozwiązywania problemów związanych z życiem rodzinnym.

b) Ukazujemy związek życia sakramentalnego i moralnego. Prowadzimy do tego, aby w znaku sakramentalnym młodzież umiała odczytywać swoje zadanie i zobowiązania.

c) Wychowujemy do odpowiedzialności eklezjalno-społecznej za swoje życie. Poglębiaamy świadomość związku i współdziałania z Chrystusem w realizacji planu zbawienia świata.

d) Uczymy szukać w Piśmie św., zwłaszcza w Ewangelii, wskazania do życia moralnego, do rozwiązywania problemów swego życia.

2. Materiał katechizacyjny

Patrz załącznik do programu: „Zakres materiału — element biblijny, liturgiczny, doktrynalny, problematyka moralna”.

3. Praktyki religijne

a) Pełne i czynne uczestniczenie we Mszy św. Wiązanie codziennego życia ze współofiarowaniem w Eucharystii. Wprowadzanie spraw bliskich młodzieży w Modlitwę Wiernych.

b) Szerszy udział w życiu Kościoła lokalnego.

c) Uwzględnianie przy rachunku sumienia sprawy swojej odpowiedzialności za budowanie Królestwa Bożego na ziemi.

Załącznik do programu

ZAKRES MATERIAŁU W SZKOLE PODSTAWOWEJ

KLASY V — VIII

ELEMENT BIBLIJNY

1. Co to jest Biblia?

A. Jako dzieło literackie

B. Jako księga natchniona

C. Skutki natchnienia

a) Prawda Pisma św. w naukach przyrodzonych

b) Prawda Pisma św. w naukach historycznych

Historia Zbawienia

Rodzaj literacki a historyczność

c) Świętość Pisma

d) Jak czytać Pismo św.

2. Stary Testament

- A. Tło historyczno-kulturalne
- B. Archeologia a Stary Testament
- C. Stary Testament jako Historia Zbawienia w zarysie
- D. Problematyka

- a) Historia pierwotna Rdz 1—11
- b) Patriarchowie
- c) Niewola egipska — wyjście i wydarzenia z tym związane
- d) Objęcie Ziemi Obiecanej
- e) Królestwo — Dawid — Salomon — Świątynia
- f) Niewola babilońska
- g) Prorocy — pojęcie, znaczenie
- h) Literatura dydaktyczno-mądrościowa.

3. Nowy Testament

- A. Tło historyczno-kulturalne judaizm, sekty, Qumran
- B. Historyczność Jezusa
- C. Od Jezusa do ewangelii

- a) Nauczanie Jezusa
- b) Przepowiadanie apostołów. Kościół pierwotny
- c) Ewangeliści

D. Historyczność ewangelii

E. Charakterystyka poszczególnych ewangelii

F. Tajemnica Chrystusa w ewangeliiach

a) Osoba i życie

Wydarzenia zbawcze

— Dzieciństwo Chrystusa

— Chrzest

— Przemienienie

— Męka i Śmierć

— Zmartwychwstanie

— Chwała Chrystusa

Tytuły godności Chrystusa

— Syn Boży

— Syn Człowieczy

— Mesjasz. Król.

— Zbawiciel

— Baranek Boży

b) Działalność

— Wybór apostołów

— Założenie Kościoła

— Cuda

— Ostatnia Wieczerza

— Rozesłanie apostołów. Nakaz misyjny

— Zesłanie Ducha Świętego

c) Nauka

— Chrystus uczy o Bogu Ojcu

— Królestwo Boże. Przypowieści

— Kościół. Prymat.

- Rzeczy ostateczne
- Prawo Ewangelii. Kazanie na Górze
- Wezwanie do naśladowania
- G. Matka Chrystusa Pana
  - Zwiastowanie
  - Nawiedzenie
  - Narodzenie Pana Jezusa
  - Proroctwo Symeona. Dwunastoletni Pan Jezus w świątyni
  - Kana Galilejska
  - Pod krzyżem
  - W Wieczerniku przed Zesłaniem Ducha Świętego Matka Kościoła
- H. Kościół pierwotny. Rola Piotra. Dzieje życia pierwszej wspólnoty.
- I. Święty Paweł — apostoł narodów
  - b) Listy — „Bóg jest Miłością”
  - a) Czwarta Ewangelia — (Chrystus, wiara, miłość)
- J. Sw. Jan — uczeń, którego Jezus miłował
  - c) Nauka — (Chrystus, Kościół, życie chrześcijańskie)
  - b) Listy
    - a) Postać, nawrócenie, dzieje, misje
  - c) Apokalipsa — „Nowe niebo i nowa ziemia” — eschatologia chrześcijańska.

ELEMENT LITURGICZNY

Liturgia jako przedłużenie kapłańskiej funkcji Chrystusa w Kościele; uświęcenia i kultu. Kult: jego istota i przymioty. Rola liturgii w życiu Kościoła i chrześcijanina. Obecność Chrystusa w Kościele i czynnościach liturgicznych. Kapłaństwo Chrystusa i kapłaństwo posługi. Wspólne kapłaństwo wiernych. Uczestnictwo w liturgii; świadome, czynne, społeczne, owocne — prawem i obowiązkiem chrześcijanina. Stałe i zmienne elementy liturgii. Znak: pojęcie, rodzaje i funkcje znaków. Symbol i jego funkcja w liturgii. Znak a dzieje zbawienia. Symbolika głównych postaw ciała. Zasadnicze gesty liturgiczne. Zgromadzenie liturgiczne jako znak Kościoła. Rola słowa i śpiewu w liturgii. Procesja i pielgrzymka jako znak. Rola materii i ciała ludzkiego w liturgii. Światło, woda, oliwa, kadzidło — zastosowanie i symbolika kolorów. Szaty. Naczynia liturgiczne. Świątynia. Ołtarz. Tabernakulum. Chrzcielnica. Dzwony. Cementarz parafialny.

Rok liturgiczny sakramentem całej historii zbawienia. Niedziela — tygodniowe święto paschy, podstawa struktury roku kościelnego. Uroczystość Bożego Narodzenia¹⁾. Advent jako czas przygotowania na przyjście Chrystusa (historyczne i eschatologiczne).

Uroczystość Objawienia Pańskiego. Pascha żydowska i chrześcijańska. Święte Triduum — jedność tajemnicy paschalnej. Liturgia Wielkiego Czwartku: pamiątka ustanowienia Eucharystii i Kapłaństwa, liturgia miłości i jedności. Liturgia Wielkiego Piątku — Męki i Śmierci Pańskiej. Liturgia Wigilii Wielkanocnej. Okres Wielkiego Postu — jego charakter chrzcielny i pokutny. Nabożeństwo Gorzkich Zali i Drogi Krzyżowej. Okres Wielkanocny jako jedna wielka niedziela. Tajemnica wielkanocna w życiu codziennym chrześcijanina. Uroczystość Zesłania Ducha Świętego

1) Niezależnie od przyjętej podstawy syntezy tematy związane z Rokiem Liturgicznym należy przerobić w oparciu o czytania mszalne.

go. Uroczystość Trójcy św. Trynitarny charakter liturgii chrześcijańskiej. Uroczystość Bożego Ciała.

Historia uroczystości. Procesja. Uroczystość Najśw. Serca Jezusowego — historia kultu, jego znaczenie. Liturgia pierwszych piątków miesiąca.

Kult Matki Najświętszej w Roku Liturgicznym: historia i teologiczne uzasadnienie. Główne uroczystości i święta Matki Najświętszej. Kult liturgiczny a nabożeństwa ku czci Matki Bożej (majowe, różańcowe, goździnki).

Kult świętych w roku liturgicznym. Zasady odnowy kultu świętych i kalendarza liturgicznego. Chrześcijański sens imienin. Uroczystość Wszystkich Świętych. Dzień Zaduszny. Troska Kościoła o zmarłych.

Ustanowienie Ofiary Mszy św. Zasadnicza struktura obrzędów Mszy św.: obrzędy wstępne, liturgia słowa, przygotowanie darów, modlitwa eucharystyczna, obrzędy Komunii św., obrzędy zakończenia. Uczestnictwo wiernych we Mszy św. Pozdrowienie „Pan z wami” jako streszczenie nauki o obecności Chrystusa w Kościele i w liturgii. Akt pokutny i jego znaczenie w liturgii Mszy św. Wspólny śpiew jako wyraz radości i jedności: udział wiernych w śpiewach mszalnych.

Liturgia słowa: czytania, psalm responsoryjny, homilia, Wierzę, modlitwa wiernych. Historia i znaczenie obrzędów przygotowania darów. Liturgia miłości społecznej (modlitwa wiernych i dar materialny — jako wyraz miłości społecznej).

Modlitwa eucharystyczna. Struktura i główne tematy. Udział wiernych (odpowiedzi w dialogu przed Prefacją, Święty, akłamacje po Przeistoczeniu. Amen na koniec doksolgii).

Na czym polega udział wiernych we Mszy św.:

(Wspólna modlitwa, słuchanie i przyjmowanie Słowa Bożego, składanie Chrystusa przez ręce kapłana, składanie własnego życia wraz z kapłanem i Chrystusem — Ojcu; związek Mszy św. z ofiarą codziennego życia).

„Ojczy nasz” — jako przygotowanie do uczty eucharystycznej. Obrzędy pokoju, łamania Hostii, zmieszanie (commixtio). Sens formuł: „Baranku Boży, Oto Baranek Boży, Panie, nie jestem godzien, Ciało Chrystusa, Amen”. Komunia św. jako pełny udział w ofierze. Komunia św. pod obiema postaciami (teologiczny sens i praktyka).

Różne rodzaje Mszy św. (Msza św. z udziałem wiernych, koncelebra, jako znak jedności Ofiary, kapłaństwa i Kościoła. Msza św. bez udziału wiernych).

Modlitwa wspólna w Kościele.

Rola sakramentów w życiu Kościoła. Pojęcie sakramentu — znaku: Chrystus, Kościół, Liturgia sakramentem.

Liturgia chrztu. Katechumenat. Obrzędy chrztu.

Sakrament bierzmowania. Bierzmowanie — jako pogłębienie udziału w mesjańskiej (królewskiej, kapłańskiej i proroczej) godności Chrystusa.

Formy kultu Eucharystii. Cel przechowywania Najśw. Sakramentu w tabernakulum. Adoracja — jej związek z Ofiarą. Komunia św. poza Mszą św. Komunia chorych. Wystawienie Najśw. Sakramentu. Procesja eucharystyczna. Modlitwa prywatna przed Najśw. Sakramentem — nawiedzenie.

Uwaga: tematy o kulcie Eucharystii poza Mszą św. powinny być omówione w bezpośrednim związku z liturgią Mszy św.

— Sakrament pokuty. Współczesne spojrzenie na społeczny charakter grzechu i nawrócenia.

— Sakrament namaszczenia chorych. Tzw. obrzęd ciągły udzielania sakramentów choremu. Polecenie Bogu duszy umierającego.

— Liturgia pogrzebu dorosłych i dzieci. Teologiczny sens modlitwy. Paschalny aspekt liturgii pogrzebu.

— Liturgia sakramentu małżeństwa. Teologia obrzędów rytuału. Analiza Mszy wotywniej za nowożeńców. Błogosławieństwo małżonków jubilatów. Liturgia sakramentu kapłaństwa. Konsekracja biskupa. Liturgia sakramentaliów. Omówienie poświęceń i błogosławieństw (w związku z liturgią roku kościelnego).

ELEMENT DOKTRYNALNY

1. Jezus Chrystus. Historyczne istnienie Jezusa z Nazaretu, główne wydarzenia życia Jezusa Chrystusa. Jezus prawdziwym człowiekiem. Jezus Jednorodzonym Synem Bożym. Tajemnica Wcielenia. Niepokalana i dziewicza Matka Boża. Różny stosunek ludzi do Jezusa. Jezus pełnią Objawienia.

Wiara — przyjęciem Objawienia.

2. Jezus obrazem Ojca niebieskiego. Jezus uczy o Ojcu. Jezus ukazuje ludziom Ojca. Bóg żywy i osobowy. Bóg przewyższający wszystko (najdoskonalszy). Bóg Ojcem miłosiernym.

3. Świat dziełem Bożym. Bóg Panem świata. Świat mówi o Bogu. Stworzenie świata. Stworzenie człowieka. Teoria ewolucji. Aniołowie. Szatani.

4. Człowiek dzieckiem Bożym. Jezus wzywa do pokuty. Plan Boży wobec człowieka — człowiek obrazem Bożym. Grzech pierworodny i konieczność pokuty. Odrodzenie w Duchu Świętym i zjednoczenie z Chrystusem. Dzieciństwo Boże udziałem w życiu Trójcy Św.

5. Dobra nowina o Królestwie Bożym. Prorocka funkcja Jezusa. Charakter Królestwa Bożego. Zapoczątkowanie Królestwa Bożego na ziemi w osobie i czynach Jezusa. Praca Jezusa, ludzkie życie Jezusa. Bóg wśród nas.

6. Tajemnica Paschalna. Męka, śmierć i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Wniebowstąpienie. Jezus Arcykapłan składa prawdziwą ofiarę. Istotą ofiary: miłość i posłuszeństwo. Zbawczy charakter ofiary Chrystusa. Zawarcie Nowego Przymierza. Chwała Chrystusa w niebie. Współudział Maryi w Paschalnej Tajemnicy Chrystusa. Nasz udział w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Chrystus. Eucharystia. Życie i śmierć chrześcijanina jako udział w Tajemnicy Paschalnej Chrystusa.

7. Duch Święty. Zesłanie Ducha Świętego. Chrystus obecny dziś wśród nas przez działanie Ducha Świętego. Duch prawdy i Duch miłości. Duch Święty uczy prawdy Bożej i rozlewa miłość w sercach ludzi. Duch Święty, który od Ojca i Syna pochodzi. Tajemnica Trójcy Św.

8. Kościół Jezusa Chrystusa. Chrystus tworzy Kościół. Kościół Ludem Bożym i Ciałem Chrystusa. Jedność Kościoła. Ekumenizm. Hierarchia i laikat. Kościół sakramentem zbawienia. Maryjna Matka i wzór Kościoła.

9. Sakramentalne życie Kościoła. Sakramenty znakami działania Chrystusa w społeczności Kościoła. Kapłaństwo Ludu Bożego: kapłaństwo wspólne i kapłaństwo posługiwania.

Eucharystia. Małżeństwo. Droga pokuty — sakramenty pokuty i namaszczenia.

10. Chrześcijanie świadkami Jezusa Chrystusa. Nakaz głoszenia Ewangelii. Powszechne świadectwo wiernych. Nauczycielska rola biskupów. Objawienie poznawane stale na nowo — rozwój dogmatów.

11. Kościół w świecie. Związek Kościoła ze światem. Misja Kościoła wobec świata. Zależność Kościoła od świata. Działanie chrześcijan w świecie. Kościół wobec innych religii.

12. W chwale Jezusa Chrystusa. Pielgrzymujący i eschatologiczny charakter Kościoła. Kult świętych i modlitwy za zmarłych. Powtórne przyjście Chrystusa na Sąd. Czyściec. Niebo. Piekło. Zmartwychwstanie człowieka i odnowienie świata. Obcowanie z Bogiem w społeczności zbawionych — ostatecznym celem każdego człowieka.

PROBLEMATYKA MORALNA

Uwaga wstępna: Jeśli tylko możliwe, zagadnienia moralne należy ukazywać w ich powiązaniu z Misterium Chrystusa i Historią Zbawienia. Niejednokrotnie bowiem problematyka moralna jest po prostu jednym z istotnie ważnych aspektów tego Misterium. Pod tym kątem widzenia zostały sformułowane następujące zagadnienia moralne.

1. Zobowiązujący charakter wezwania człowieka przez Boga.
2. Odpowiedź człowieka względem Boga przez naśladowanie Chrystusa, pójdźcie za Nim i życie z Nim.
3. Mocą i kierownikiem życia chrześcijańskiego jest Duch Święty.
4. Na chrzcie staliśmy się nowymi ludźmi, nowe życie otrzymaliśmy jednak w postaci zadatku, który należy pomnażać.
5. Mimo odrodzenia pozostała w nas grzeszna natura, potrzeba więc ustawicznego nawracania (zdzierania z siebie starego człowieka grzechu i przyoblekania się w nowego).
6. Odbywa się to przez harmonijne połączenie życia moralnego (dobro życia) z życiem sakramentalnym.
7. Za wzorem Chrystusa życie chrześcijanina jest pełnieniem woli Boga, która przejawia się w przykazaniach. Kształtowanie sumienia.
8. Wolą Bożą jest nasze uświęcenie i zbawienie; pełnienie swoich obowiązków stanu, zawodu itp.
9. Podstawową odpowiedzią człowieka względem Boga jest akt wiary, która rodzi chrześcijańską nadzieję. Wiara i nadzieja winna ujawniać się w czynnej miłości Boga i ludzi.
10. Właściwy stosunek do innych znajduje swoje zastosowanie w różnych formach życia społecznego (rodzina, grupa koleżeńska, naród państwo, życie międzynarodowe).
11. Miłość do Boga przejawia się w czci, jaką Mu oddajemy przede wszystkim w łączności z Chrystusem w Mszy św. i na modlitwie.
12. Miłość do bliźnich przejawia się w szacunku, trosce o ich dobre imię oraz poszanowanie własności.

13. Korzystając z dóbr materialnych należy pamiętać, że wszyscy ludzie mają do nich prawo — zagadnienia sprawiedliwości społecznej.
14. Życie osobiste chrześcijanina posiada wpływ na misję Kościoła.
15. Miłość do siebie samego przejawia się w trosce o życie i zdrowie, o rozwój uzdolnień, w dążeniu do doskonałości moralnej.
16. Chrześcijańskie spojrzenie na cierpienie, chorobę, śmierć.

RAMOWY PROGRAM KATECHIZACJI W ZAKRESIE SZKOŁY ŚREDNIEJ

(I — IV)

Cykl III: CHRZEŚCIJANIN W ŚWIECIE WSPÓŁCZESNYM

Cele i naczelné idee

Nowy program odstępuje od podziału na przedmioty i łączy treści dogmatyczne, biblijne, moralne i historyczne ze sobą: usiłuje dostosować je do rozwoju psychicznego w danym okresie oraz obiera egzystencjalny a nie ontologiczny punkt wyjścia nauczania. Tym samym przesuwa akcent z wiedzy o prawdach religijnych i moralnych na osobiste zaangażowanie się młodzieży w wiarę, a więc z poznania rozumowego na decyzję woli i miłości jako odpowiedź na apel Boga.

Tak pojęte nauczanie religii, a raczej wychowanie religijne młodzieży, ma stawiać jej przed oczy nie tylko:

a) ideał
ale i

b) rzeczywistość

a) W odniesieniu do ideału należy:

- budzić poczucie podziwu wobec odkrywanej i poznawanej prawdy — **gaudium de veritate** — a nie bierne przyswajanie sobie prawd katechizmowych,
- budzić przede wszystkim miłość dla Boga i bliźniego, jako drugiego Chrystusa,
- zabezpieczać przed przeciętnością przez wskazywanie wzoru,
- budzić pragnienie wielkości moralnej, jako lekarstwa przeciw spłyceń i egoizmowi kultury zbyt ułatwionej przez technizację oraz zubożonej przez naturalizm odcięcie od nadprzyrodzoneści,
- budzić wreszcie i przede wszystkim głód nadprzyrodzoneści, kształtować wiarę, dziś szczególnie zagrożoną, spychaną na margines życia.

b) Odnośnie do rzeczywistości trzeba:

- wskazując ideał, budzić równocześnie poczucie naszej wspólnej odpowiedzialności za błędy i za fałszowanie Chrystusowej Prawdy, poczucie odpowiedzialności za losy Kościoła,
- liczyć się z psychiką młodzieży, jej możliwości nie tylko przyswajania sobie wiedzy religijnej, ale i wewnętrznego osobistego asymilowania prawdy.

- ukazywać fakty, wychodzić od nich, by nie dopuszczać do werbalizmu, stosując zasadę **Non multa sed multum**,
- zapoznać z najbardziej palącymi problemami i współczesnego życia ludzkiego, z jego nędzą, cierpieniem, krzywdą, zakłamaniami i złem, by młodzież rozumiała swój **obowiązek** budowania lepszego świata na zasadach sprawiedliwości i miłości oraz szukała rozwiązań w Kościele i z Kościołem.

R O K I

SPOTKANIE Z CHRYSTUSEM

1. Profil psychologiczny

Młodzież w okresie dorastania dokonuje **odkrycia świata** psychicznego. Obok zainteresowania światem zewnętrznym pojawiają się zainteresowania własnym wnętrzem; przeżyciami i doznaniem psychicznymi. Młodzież interesuje się cechami własnej osobowości, porównuje się z innymi ludźmi — szuka własnej indywidualności. Dokonuje się też zmiany w stosunku do otoczenia. Otoczenie to apeluje do poczucia **odpowiedzialności**: młodzież musi sobie uświadomić swoje zainteresowania, zdolności, cechy charakteru i możliwości — staje bowiem przed określonymi wymogami społecznymi.

Występuje też wzrost **krytycyzmu**, przeradzającego się często w superkrytycyzm, istnieje potrzeba oceniania wszystkiego i wszystkich, często bez jakichkolwiek okoliczności łagodzących. Pojawiają się także tendencje **samowychowawcze**: młodzież pragnie dorównać uznanym przez siebie wzorom, pracuje nad zdobyciem takich właściwości, które pozwolą jej zbliżyć się do ideału.

Bardzo ważne dla tego okresu jest **budowanie światopoglądu**: młodzież przyswaja sobie normy i prawa życia społecznego, poszukuje sensu i kierunku życia. Stąd próby rewizji dotychczasowych postaw, szukanie wzorów, układanie planu życiowego i programu postępowania.

Wraz z większym poczuciem samodzielności wzrasta w tym okresie potrzeba zajęcia **osobistej postawy** wobec problemów religijnych. Zasady postępowania, przejmowania od dorosłych — dla dziecka posiadały wartość bezwzględną, obecnie sprawdza się ich słuszność. Dokonuje się w tym okresie decydująca rozprawa między własnym „ja” a otoczeniem, a także Bogiem. Młodzież przyswaja sobie najpierw **fragmenty** przekazywanych jej prawd i pojęć: dojrzałość wymaga wiele czasu. Młodzież w okresie dorastania może tylko stopniowo ustalać swoje pojęcie religijne. Młodzieży chodzi o **właściwe** pojmowanie Boga, religii. Następuje więc odrzucenie magicznej i autorytatywnej religijności z poprzedniego okresu — teraz chodzi i uduchowanie pojęć religijnych i całego stosunku do Boga.

Biorąc pod uwagę sytuację życiową, która dla młodzieży w tym okresie jest określana głównie przez statut ucznia szkolnego, należy podkreślić, że młodzież po ukończeniu szkoły podstawowej i próbie egzaminu do szkoły średniej (co zresztą nie wszystkim się udaje), przeżywa pewne **trudności**. Z klasy najstarszej w szkole podstawowej dostaje się do niższej klasy szkoły średniej. Rozbijają się nieraz wierne przyjaźnie, młodzież przeżywa rodzaj wykorzenia, utraty dotychczasowego zaplecza. Najważniejszym celem staje się utrzymanie się w szkole średniej

i wyrobienie sobie dobrej opinii u grona nauczycielskiego. Nowe życie w nieznanym warunkach pogłębia niepewność i chaos, płynące z psychicznego dorastania.

2. Cele i zadania katechezy

Celem katechezy dla dziewiątego roku katechizacji jest przybliżenie młodzieży tajemnicy **Chrystusa**, Boga-Człowieka, który wypełniając plany Boże, dokonał odkupienia świata. Pozwoli to na ukazanie Jego roli i znaczenia w Historii Zbawienia na przybliżenie prawdy, że Chrystus jest centralnym wydarzeniem działania zbawczego Boga.

Chrystus będzie ukazany jako aktualne **wezwanie**, wobec którego człowiek współczesny winien zająć własne stanowisko. Treścią katechezy będzie więc nie tylko Chrystus historyczny, ale Pośrednik i Zbawiciel, Osoba żywa, działająca aktualnie w Kościele; zatem Chrystus jako problem, który staje dziś przed każdym człowiekiem i domaga się zajęcia osobistej postawy. Człowiek dorastający pragnie budować swoją osobowość: przybliżenie mu tajemnicy Chrystusa ma go przekonać, że zaakceptowanie Chrystusa służy najlepiej i najpełniej temu budowaniu.

Katecheza będzie więc miała za zadanie dopomożenie młodzieży w przejściu od wiary opartej na autorytecie do wiary pojętej jako najgłębsze, własne przekonanie, że Chrystus stanowi też centrum życia chrześcijańskiego. Nazwa całego tegorocznego cyklu: **Spotkanie z Chrystusem** oddaje skrótowo podstawowy cel katechezy na tym poziomie: ma chodzić o doprowadzenie młodego człowieka do osobowego spotkania z żywym Chrystusem i do wyrażenia jego zgody na orędzie Chrystusa przez wiarę, osobowa i angażująca całe życie chrześcijanina. Zostanie więc ukazany młodzieży nie zbiór prawd o Chrystusie, ale Ktoś żywy za kim warto pójść.

Ma to być spotkanie z Chrystusem w Ewangelii. Drogą do „zaaranżowania” tego spotkania będzie lektura tekstów ewangelijnych. Zamiast podawania prawd o Chrystusie w formie teologicznych sformułowań, dla których Ewangelie byłyby ewentualnym potwierdzeniem — katecheza będzie spotkaniem dla wspólnego wydobywania prawd o Chrystusie z opisu ewangelijnego. Zamiast przekazywania wskazań moralnych — odkrywanie w tekstach ewangelijnych wezwania Bożego i odpowiedzi na nie. Odpowiedzi więc na pytanie: jakim mam być? przez wiarę i chrzest — złączony z Chrystusem.

Czytanie tekstów ewangelijnych ukształtuje jednocześnie postawę zaprzyjaźnienia młodego człowieka z ewangeliami, są to bowiem księgi, które chrześcijanin bierze do ręki, w których szuka pogłębienia swej wiary i rozwiązań swoich egzystencjonalnych problemów.

Wspólne czytanie tekstów ewangelijnych będzie też okazją do prowadzenia młodzieży ku **właściwemu rozumieniu** Pisma św. skoro perykopy będą omawiane i komentowane zgodnie z ogólnie dziś przyjętymi zasadami nauk exegetycznych, tak że katecheza uwzględniając rodzaje literackie i środowisko kulturowe wydobywać będzie istotną treść.

3. Główne tematy katechezy

Dla zrealizowania tych celów i zadań program przewiduje pewne zasadnicze grupy tematyczne katechezy w dziewiątym roku nauczania.

a) Czym są Ewangelie?

W zakres tematów tej grupy będą wchodziły zagadnienia powstania czterech Ewangelii, a także wskazanie na podstawowe zasady interpre-

tacji zapisu ewangelijnego. Tutaj także będzie miejsce na przedstawienie historyczności osoby Chrystusa.

b) Tajemnice życia Jezusa Chrystusa.

Wcielenie Syna Bożego, dokonane z woli Ojca, który pragnie zbawić człowieka, jest wydarzeniem centralnym dla całej ludzkości. Być chrześcijaninem, to w pierwszym rzędzie przyjąć ten fakt: dostrzec jego misteryjne wymiary — i skierowanie na człowieka („dla nas ludzi i dla naszego zbawienia”), Syn został posłany od Ojca, aby każdy, kto weń wierzy, został odbarowany udziałem w życiu Bożym.

W Jezusie Chrystusie Bóg wszedł w historię ludzką. To, co Bóg zamierzył względem człowieka, dokonało się w Chrystusie, jednocześnie Bogu i Człowieku.

Całe życie Chrystusa było skierowane ku śmierci i zmartwychwstaniu: to była Jego misja. „Chrystus jest naszą Paschą”: Jego śmierć i zmartwychwstanie stały się wyzwoleniem z niewoli grzechu i śmierci. Przez swoją śmierć Chrystus stał się kapłanem Nowego Przymierza: złożył ofiarę ze swego życia na drzewie krzyża, Ojcu okazał najwyższe posłuszeństwo, pojednał nas z Nim, przywrócił nam dziecięctwo Boże.

Zmartwychwstanie jest nie tylko uwielbieniem Chrystusa przez Ojca: jest także zapoczątkowaniem czasów ostatecznych, których pełnia dokonana się w ponownym przyjściu Chrystusa. Człowiek jako nowe stworzenie jest już włączony w Królestwo Chrystusa, zdążające do wypełnienia.

Chodzi więc o zetknięcie młodzieży z tajemnicą Chrystusa, Boga-Człowieka, z Jego tajemnicą paschalną. Wydarzenie Jezusa Chrystusa jest faktem, wobec którego staje każdy człowiek.

c) Wezwanie do udzielenia odpowiedzi

Konsekwencją wydarzenia Jezusa Chrystusa jest przede wszystkim wezwanie, skierowane do człowieka, wezwanie ważne dziś i oczekiwanie teraz mojej odpowiedzi. Chrystus wkracza w historię każdego z nas, w naszą egzystencję. U młodego człowieka wzrasta dążność do podejmowania własnych decyzji; podstawą dokonanego wyboru ma być Chrystus, Jego osoba, wiara nasza opiera się na fundamencie osoby Jezusa Chrystusa. Opowiedzenie się za Chrystusem nie zostało dokonane raz na zawsze; w każdej chwili muszę wybierać, ustawicznie muszę podejmować decyzję pójścia za Chrystusem i trwania przy Nim. W związku z tym ukážemy młodzieży trudności, związane z całkowitym przystaniem do Chrystusa; nieraz budzą się wątpliwości, decyzje muszą być na nowo podejmowane. Młodzież powinna być także na to przygotowana, że istnieje możliwość odejścia, ale i także możliwość powrotu do Chrystusa.

d) Postawy życiowe

W gruncie rzeczy wszystkie tematy tego roku katechizacji zmierzają do wypracowania u młodzieży wewnętrznej, osobowej postawy chrześcijańskiej. Wiara w Jezusa Chrystusa posłanego od Ojca, ma stawać się coraz bardziej **czymś** własnym, osobistym. Program przewiduje jednak osobną grupę tematów, które wprost i bezpośrednio zdążają do ukształtowania życiowych postaw młodego chrześcijanina. Chrystus uczy nas, na czym ma polegać w praktycznym działaniu, nasza miłość ku Bogu, który pierwszy nas umiłował. Chrystus mówi nam, że wszyscy jesteśmy braćmi, między którymi winna panować miłość wzajemna. Chcemy także ukazy-

wać, na czym ma polegać nasze powołanie i w jakich formach może się ono w życiu wyrażać. Zwykle codzienne życie chrześcijanina ma być umieszczone w szerokiej perspektywie naszego przeznaczenia; Bóg kieruje nas do pełnego udziału w swej chwale i swoim szczęściu.

e) Przykłady konkretnej realizacji chrześcijańskiego powołania.

Znajdziemy je w życiu pierwotnego Kościoła. Wiara pierwszych chrześcijan w Chrystusa-Zbawcę, miejsce, jakie przyznawali tej wierze w swoim codziennym życiu — stanowią konkretne świadectwa realizacji chrześcijańskiego powołania. Ich świadectwo unaocznia nam życiowe konsekwencje opowiedzenia się za Chrystusem — a jednocześnie stanowi przejście do zagadnień następnego roku katechizacji.

4. Wskazania dydaktyczne i metodyczne

a) Uwzględnienie sytuacji egzystencjalnej

Młodzież pragnie konkretności. Prezentowanie jej prawd religijnych w języku sformułowań teologicznych i w formie objawionego „systemu” prawd — łatwo zostaje przyjmowane jako nieżyłowa abstrakcja. Młodzież nie dostrzega wtedy życiowej przydatności przekazywanych jej prawd religijnych — a pragnie i ceni sobie koncepcję życia, odpowiedzi na pytania o sens życia, o jego wartość. Z pluralistycznego charakteru współczesnej kultury wypływa fakt, że młodzież styka się z innymi wartościami życiowymi; w praktyce życiowej zaznajamia się z postawami, którym brakuje religijnej motywacji. Mentalność współczesnej młodzieży sprawia, że młodzież buntuje się i nastawia negatywnie wobec wszelkiego autorytetu, a więc wobec wszelkiej prawdy, którą pragnie się jej narzucać jakby „z góry”.

Wynika stąd konieczność — w sposób szczególny w katechezie młodzieżowej — uwzględnienia najrozmaitszych sytuacji życiowych, dostępnych aktualnemu doświadczeniu młodzieży. Chodzi zatem o postulat uwzględnienia sytuacji egzystencjalnych jako punktu wyjścia do przedstawienia prawdy ewangelicznej. Uwzględnienie sytuacji egzystencjalnych ułatwia nawiązanie życiowego kontaktu przez młodego człowieka z wezwaniem, które Chrystus kieruje do każdego z nas; przygotowuje grunt, na którym może się zakorzenić prawda Boża jako autentyczna, życiowa wartość.

b) Postulat aktywności

Psychologia stwierdza i formuje ogólne prawo; rozwój psychicznych cech osobowości odbywa się w trakcie działania. Pedagogika przyswaja sobie to prawo, czyniąc z niego jedną z podstawowych zasad działalności wychowawczej: w procesie wychowania szczególnie ważna jest aktywność wychowanka; dzięki niej następuje głębsze i trwalsze przyswojenie przekazywanych treści. Bez takiej aktywności przyswajanie jest tylko pamięciowe i werbalne, powierzchowne i nieosobiste. Katecheza młodzieżowa pragnąc umożliwić głęboką, osobową wiarę, winna uwzględniać wszystko, co wiemy o człowieku, któremu ma być głoszone wezwanie Boże. Winna zatem także uwzględniać zasadę aktywności.

W klasie pierwszej bardzo przydatnymi formami aktywności wychowanków będą:

1. **rozmowa** — szczególnie omawianie interesujących sytuacji życiowych, stanowiących pomost i odskocznnię do ukazywania prawd wiary,

nadaje się do przeprowadzenia rozmowy z grupą katechetyczną; katecheta powinien starać się prowadzić taką rozmowę i przyzwyczajać do niej młodzież.

2. praca w grupach — czytanie kilku tekstów ewangelicznych z podziałem na grupy, a potem zgłębianie treści tekstów wspólnie dla wszystkich zgromadzonych, stworzy sytuację własnego „odkrywania” prawdy objawionej.

Rok II

CHRYSTUS ŻYJĄCY W SWYM KOŚCIELE

1. Profil psychologiczny

Profil psychologiczny młodzieży w tej klasie jest w zasadzie podobny do ubiegłorocznego.

Po roku pobytu w szkole średniej młodzież okazuje więcej samodzielności, odwagi własnego zdania. Chociaż często atakuje, przyjmuje jednak już także postawę poszukującą. Stąd wysokie wymagania, stawiane najczęściej innym ludziom i surowa ocena ich postępowania.

Młodzież na tym etapie swojego rozwoju czuje się związana z Chrystusem, nie rozumie jednak potrzeby Kościoła. Charakterystyczne pytanie w tej klasie: po co Kościół, wystarczy Chrystus.

2. Cele i zadania katechezy

Podstawowym zatem celem katechezy tegorocznej będzie ukazywanie, że „podołało się jednak Bogu uświęcać i zbawiać ludzi nie pojedynczo... lecz uczynić z nich lud” (KK a.9). Katecheza będzie ukazywała realizację zbawczych zamiarów Bożych w **społeczności** zgromadzonego ludu Bożego.

Najgłębsza tajemnica Kościoła polega na jego **dwuwymiarowości**: z jednej strony „Chrystus, jedyny Pośrednik, ustanowił swój Kościół... jako widzialny organizm”, „z drugiej strony nieustannie go też przy życiu utrzymuje, prawdę i łaskę rozlewając przez niego na wszystkich” (KK a.8). Kościół jest zarazem widzialny i duchowy, ziemski i nadprzyrodzony: stanowi jedną rzeczywistość, złożoną z pierwiastka Boskiego i ludzkiego. Katecheza z historii Kościoła będzie ukazywała młodzieży tę złożoną rzeczywistość Kościoła.

Wynika stąd, że zadaniem katechezy w tym roku będzie doprowadzenie młodzieży do tego, aby we właściwym świetle ujrzała **przeszłość** Kościoła. Katecheza będzie więc przedstawiać Kościół nie tylko jako trwającą instytucję, mającą swoje dzieje, ale raczej jako lud Boży nowego Przymierza, przez który Bóg realizuje swoje zamierzenia. A ponieważ lud Boży został wezwany do współrealizacji tych zamierzeń — katecheza będzie ukazywała młodzieży z jednej strony Kościół w jego historycznym rozwoju: będzie więc to historia ludzkiej wierności, oddania poświęcenia, utrwalania i budowania Królestwa Chrystusowego, z drugiej strony takie spojrzenie na przyszłość Kościoła umożliwi zrozumienie wszelkich niedociągnięć, niewierności, słabości i zła istniejącego w Kościele.

Ostatecznie zaś katecheza z historii Kościoła pragnie prowadzić młodzież do uświadomienia sobie, jakie jest nasze miejsce we współczesnym Kościele. Młodzież winna ujrzeć, że każdemu ochrzczonemu przynależy własne miejsce w Kościele; wynikające z pełnoprawnej przynależności do ludu Bożego; że w związku z tym każdy chrześcijanin posiada własne

zadania, które nie mogą być przeniesione na kogo innego; że każdy członek Kościoła winien posiadać poczucie odpowiedzialności za Kościół; że poczucie to ma prowadzić do osobistego zaangażowania każdego chrześcijanina w codzienną walkę o wierność wobec Chrystusa i o budowanie Jego królestwa na ziemi.

3. Główne tematy katechezy

Ukazaniu powyższych perspektyw Kościoła przeszłości i teraźniejszości ma służyć w niniejszym programie układ tematów według **zagadnień**. Podjęcie pewnych ważnych problemów pozwoli najłatwiej i najskuteczniej przedstawić historię Kościoła i jego współczesność jako Bożą rzeczywistość zbawczą, zakotwiczoną w historii ludzkości. Tematyka tegorocznej katechezy będzie zgrupowana wokół następujących głównych zagadnień:

a) Chrystus buduje swój Kościół

Jezus Chrystus jest **założycielem** Kościoła. Od pierwszej chwili swego działania Kościół podejmuje swoje posłannictwo; głosi Chrystusa zmarłychwstałego i wynikające stąd konsekwencje dla ludzkości. Ponieważ wszyscy ludzie są wezwani, więc i poganom głoszona jest Ewangelia.

W naturze Kościoła leży **rozwój**. Kościół apostołski podjął się tego zadania: działalność misyjna angażowała wszystkie ludzkie umiejętności apostołów. Mieli być świadkami „aż po krańce ziemi”, głosili więc Chrystusa w kręgu imperium rzymskiego, które stanowiło ówczesny świat.

Chrystus nie pozostawił uczniom złudzeń: „Jeśli mnie prześladowali to i was prześladować będą”. Już w czasach apostołskich Kościół doznaje **prześladowań**: aresztowanie Piotra, chłosta Piotra i Jana, kamieniowanie Szczepana, śmierć męczeńska apostołów, a potem prześladowania Nerona, Decjusza, Dioklecjana. Mimo licznych przeciwności Kościół trwa i rozwija się. Chrystus bowiem jest obecny w swoim Kościele i działa w nim przez Ducha Świętego, posłanego od Ojca.

b) Chrystus życiem ludu Bożego

Chrystus podkreślił konieczność **chrztu**. Nie chodziło tylko o jakiś obrzęd, lecz o znak włączenia się do ludu Bożego. Warunkiem tego włączenia jest przyłgnięcie do Chrystusa przez wiarę i miłość. Kościół więc zawsze chrzci: mimo zmieniających się form w przygotowaniu do chrztu i jego obrzędach Kościół zawsze to czyni.

Chrześcijaństwo stawia przed człowiekiem wysokie ideały. Każda wzniosła zasada napotyka na trudności, gdy przychodzi do jej realizowania: stąd w Kościele problem ludzkiej słabości, nawrócenia i **pokuty**. I tutaj także zmieniały się formy — jedno jest w Kościele stałe: Chrystus przebaczący.

On stanowi zawsze centrum życia Kościoła. Toteż zasadniczym i centralnym obrzędem wspólnoty Kościoła jest zawsze **Eucharystia**, która jest pamiętką i uobecnieniem misterium paschalnego Chrystusa.

Chrystus wzywa swój lud do **świętości** życia. W historii Kościoła odpowiadali na to wezwanie pustelnicy, zakonnicy, odpowiadał jak umiał najlepiej cały Kościół. Zadaniem Kościoła, nałożonym przez Chrystusa, jest także troska o **ubogich**: Kościół może wykazać się ustawicznym staniem o to, by ulżyć niedoli najbardziej pokrzywdzonych, słabych i cierpiących.

Ze złożonej bosko-ludzkiej struktury Kościoła płynie możliwość niedociągania ze strony pierwiastka ludzkiego: historia potwierdza, jak niełatwo przychodzi realizowanie wysokiego posłannictwa: po największych **upadkach** zawsze jednak następowało **odrodzenie** Kościoła: znak działającego w nim Chrystusa.

c) Chrystus posyła Kościół, aby służył ludziom

Chrystus polecił swemu Kościołowi głosić wieść o zbawieniu **wszystkim ludziom** — Kościół wypełniał i to zadanie: chrzczył ludy barbarzyńskie, które wtargnęły w granice imperium rzymskiego w czasie wędrówek ludów, nawrócił Franków, Anglosasów, Niemców i Słowian. Prawda o Chrystusie miała być głoszona — strzeżona przed błędem i zagubieniem. Sobory powszechne w Kościele były właśnie tą formą **obrony** prawdy objawionej (były też formy niewłaściwe: inkwizycja).

Kościół Chrystusowy ma służyć planom Bożym wobec ludzkości przez świadectwo **miłości** wzajemnej wśród tych, którzy tworzą lud Boży, a także przez miłość do każdego człowieka i do kultury ludzkiej. A świadectwo Kościoła oznacza świadectwo każdego z nas: wszyscy jesteśmy powołani, aby głosić Chrystusa. Dzieje Kościoła przynoszą wiele potwierdzeń na to, że takie świadectwo było składane w każdym czasie.

d) Chrystus strzeże swego Kościoła

Kościół Chrystusowy ma trwać aż do skończenia czasów, aby mógł trwać i działać, konieczna jest zasada **jedności**: z woli Chrystusa jest nią Piotr-Opoka. Dzieje Kościoła świadczą, że w ciągu pierwszych trzech wieków żadna inna stolica biskupia nie rościła sobie prawa do prymatu, natomiast wiele świadectw stwierdza zupełnie szczególną rolę rzymskiej Stolicy Piotrowej. Kościół w swej historii przeżywał wysokie znaczenie papieżstwa w czasie wędrówek ludów, upadek autorytetu papieża w okresie „saeculum obscurum”, średniowieczne konflikty między papieżstwem a władzą świecką — Stolica Piotrowa zawsze jednak trwała i trwa jako znak jedności Kościoła Chrystusowego.

Ta jedność nie została jednak całkowicie zachowana. Rozbicie chrześcijaństwa w XI i XVI wieku jest zgorzeniem dla świata i przeszkodą dla ewangelizacji. Kościół współczesny szczególnie żywo uświadamia sobie tragedię rozdarcia i potrzebę jedności.

Kościół w naszej ojezynie ma także swoją historię, już tysiącletnią. Wejście Polski do Kościoła przesądziło nie tylko o tym, że mogliśmy zestknąć się z Radosną Nowiną, ale wywarło też swój wpływ na kształt naszej kultury narodowej.

Rola Maryi w historii zbawienia stanowi też o Jej roli i znaczeniu w Kościele, który do końca swej ziemskiej pielgrzymki ma być z woli Chrystusa znakiem zbawienia dla całej ludzkości.

4. Wskazania dydaktyczne i metodyczne

a) Struktura poszczególnej katechez

Dla realizacji wyżej podanych założeń każda jednostka katechez z historii Kościoła powinna uwzględniać cztery zasadnicze elementy:

- element biblijny, który pozwoli ukazać Chrystusa jako żyjącego i działającego w Kościele,
- element historyczny, który stworzy okazję do przedstawienia wydarzeń z przeszłości Kościoła w świetle historii zbawienia i do uwzględ-

nienia bosko-ludzkiej rzeczywistości Kościoła.

- element doktrynalny, który będzie stanowił przekaz prawdy objawionej o tajemnicy Kościoła, a więc o jego strukturze i działaniu,
- element współczesności, który skieruje katechezę ku naszym aktualnym zadaniom i naszej odpowiedzialności za Kościół.

b) Formy aktywizacji

Uwzględnianie postulatów aktywności będzie przydatne i w katechezie z historii Kościoła. Podstawę do czynnego udziału młodzieży w wypracowaniu treści katechezy mogą stanowić historyczne teksty źródłowe: wypisy z dzieł Ojców Kościoła, z kronik i wszelkich dostępnych dokumentów. Formy posługiwania się tymi dokumentami mogą być różnorodne:

- w czasie katechezy, w odpowiednim jej momencie rozdzielamy kilka przygotowanych wypisów źródłowych odpowiednim grupom, utworzonym wśród uczestników katechezy; po zapoznaniu się z dokumentami następuje kolejne referowanie poznanej treści: w ten sposób treść katechezy zostaje wspólnie wypracowana,
- przygotowane wypisy źródłowe zleca się do opracowania w domu dwójce czy trójce uczniów: w czasie katechezy referenci podają treść historyczną wypisów,
- wyznacza się kogoś z grupy katechetycznej do opracowania w domu referatu na określony temat (dostarcza się materiałów),
- nie rezygnuje się również z metody wykładu, podczas którego teksty źródłowe mogą stanowić ilustrację przedstawionych zagadnień,
- przydatne będą także świadectwa współczesnej żywotności Kościoła: w związku z określonym tematem uczniowie sami dostarczają wycinków z gazet, opisów, reportaży, notatek z lektur.

ROK III

1. Profil psychologiczny

CZŁOWIEK WOBEC PROBLEMU WIARY

Młodzież w tym wieku już się uspokaja. Po nauce religii w klasie II ustępują ataki na Kościół. Wyłaniają się jednak nowe trudności. Młodzież zastanawia się teraz głębiej, filozofuje, przeżywa nowy kryzys wiary. Wierzy w Chrystusa; uznaje Kościół, ale wobec postępu niewiary popada w pewnego rodzaju poczucie niższości, że chrześcijaństwo przeżywa swój zmierzch. Zaczynają się chwiać podstawy wiary: istnienie Boga, autentyczność Pisma św. Zupełnie nierozumiałym staje się cierpienie, co powoduje dalsze trudności.

Wielką siłą urzekającą w tym okresie jest nauka, przy czym podnosi się niezgodność między wiedzą a wiarą. Młodzież ponadto wykazuje żywe zapotrzebowanie i uwrażliwienie na problematykę egzystencjalną i na tej płaszczyźnie pragnie znaleźć treści religijne.

2. Cele i zadania

Katechizacja w tej klasie musi wyjść na przeciw zapotrzebowaniom młodzieży i rzeczowo odpowiedzieć na wszystkie problemy.

Młodzież powinna wynieść przekonanie, że wiara nie obawia się konfrontacji z nauką i ze współczesnymi kierunkami myślowymi, a stąd kompleks niższości jest zupełnie bezpodstawny.

Rzetelne zaś i odważne podejmowanie wszystkich problemów interesujących młodzież utwierdzi ją, że wiara nie boi się prawdy ani współczesności.

Niezwykle ważnym zadaniem w tej klasie jest pobudzenie młodzieży do dalszego pogłębiania wiary. Uczniowie winni zrozumieć, że dzisiejsze czasy wymagają od każdego chrześcijanina wiary dojrzałej. Katechizacja zaś pozostaje jedynie wprowadzeniem na drogę ku wierze dojrzałej.

3. Główne tematy

I. Nauczanie rozpoczynamy od określenia sytuacji religijno-moralnej dzisiejszego człowieka.

Nawiązujemy do programu z poprzedniej klasy i zwracamy uwagę, że dzisiejsze postawy religijne mają swoje historyczne źródła w reformacji (odejście od Kościoła i jego instytucji), w deizmie i racjonalizmie (wystąpienie przeciw religii objawonej) oraz w ateizmie XX wieku (odejście od Boga).

Na podstawę religijno-moralną dzisiejszego człowieka wpływają przede wszystkim współczesne uwarunkowania, jak np. pluralizm dzisiejszego społeczeństwa, mentalność techniczna, duch ścisłości naukowej, postawa konsumpcyjna, krytyczna ocena dotychczasowych autorytetów i zasad, filozofia marksistowska, zanik więzi rodzinnej, poszukiwanie wrażeń, postępująca obojętność religijna, zafascynowanie wartościami doczesnymi i humanistycznymi.

Zjawiska te nie powinny nas niepokoić, gdyż — jak przekonamy się w toku tegorocznej nauki religii — wiara nie objawia się w konfrontacji ze współczesnością.

II. Zagadnienia religioznawcze

Problem wiary staje się bardziej zrozumiałym, gdy przedstawimy go najpierw w szerszym kontekście zagadnień religioznawczych, tym bardziej, że dzisiaj dość często szafuje się wiedzą religioznawczą.

1. Powszechność religii.
2. Pochodzenie religii.

III. Bóg daje się poznać ludzkości

1. Religia jest dialogiem między człowiekiem a Bogiem. Bóg pierwszy rozpoczął ten dialog, gdy przedstawił się człowiekowi, ujawniając przed nim swoją miłość, tajemnice, zbawcze zamiary.

2. Objawienie dokonało się przez słowo i czyny w ciągu długiej historii ludzkości, aż do Jezusa Chrystusa, który sam jest objawieniem Boga, i który najwięcej powiedział nam o Bogu.

3. Objawienie Boże dociera do nas przez Pismo św. i Tradycję. Prawda Biblii (Problem rodzajów literackich).

4. Istnieją bezsporne dowody wiarygodności objawienia.

IV. Co ludzki rozum może powiedzieć o istnieniu Boga?

Czy jest zupełnie bezsilny, czy też może przeprowadzić jakiś dowód?

Krótki rys historyczny wysiłków rozumu ludzkiego w poszukiwaniu dowodu na istnienie Boga przekonuje nas, że nie chodzi tutaj o ścisły dowód naukowy, ale o refleksję filozoficzną. Do przyjęcia istnienia Boga skłaniają nas rozumowania oparte na obserwacji świata i wewnętrznego życia człowieka.

V. Na drogach współczesnego ateizmu

Są ludzie, których nie przekonuje nauka o objawieniu Bożym ani rozumowania prowadzące do stwierdzenia istnienia Boga. Uważają się za niewierzących.

Zjawisko ateizmu nabiera dzisiaj szczególnego znaczenia. Nie jest to już proste zaprzeczenie istnienia Boga, ale światopogląd, który pragnie odpowiedzieć na wszystkie dręczące człowieka pytania oraz wyzwolić go z ciężących na nim należności. Ukazemy więc najpierw różnorodne przyczyny ateizmu, następnie jego znaczenie dla wiary i przedyskutujemy możliwość dialogu z niewierzącymi.

VI Problem wiary

Wiara jest pozytywną odpowiedzią na Boże wezwanie skierowane do człowieka w objawieniu.

1. Przez wiarę następuje spotkanie z żywym i osobowym Bogiem. Jest to możliwe dzięki Bożej łaskawości i miłości (Łaska wiary), ale człowiek musi dobrowolnie przyjąć Bożą propozycję i odpowiedzieć na nią całą swoją osobą, tj. rozumem, wolą, uczuciami, zewnętrznym postępowaniem.

2. Nasza wiara jest chrześcijańska, gdyż wierzymy w Jezusa Chrystusa, a nadto rodzi się i rozwija we wspólnocie kościelnej.

3. Aby dostrzec i przyjąć Boże wezwanie trzeba odznaczać się otwartością umysłu i wielką wrażliwością serca.

4. Wiara nie koliduje z wartościami doczesnymi, jak nauka i technika, politematyka, postęp, kultura, rozrywki...

5. Rozwój i trwanie wiary wymaga życia zgodnego z wiarą oraz stałego rozszerzania wiadomości religijnych.

VII. Fundamentalne prawdy wiary

Dzisiejszy człowiek wierzący musi zdawać sobie sprawę z tego, w co wierzy oraz powinien umieć wyjaśnić i obronić prawdy wiary.

1. **Stworzenie świata.** Opis biblijny podaje jedynie prawdy religijne, a stąd nauka o stworzeniu świata nie jest sprzeczna z naukowym spojrzeniem na świat.

2. Chrześcijańska koncepcja człowieka

Niezwykle popularny jest dzisiaj humanizm. Chrześcijańska koncepcja człowieka jest na wskroś humanistyczna, gdyż ukazuje godność człowieka stworzonego „na obraz i podobieństwo Boże” oraz odkupionego przez Jezusa Chrystusa. Nie ma żadnej sprzeczności między nauką o stworzeniu człowieka a ewolucją.

Wiara poucza nas, że ludzkie życie ma sens i wartość i to nie tylko w perspektywie wieczności, ale już tutaj na ziemi. Dobra działalność na ziemi jest drogą do nieba. Patrząc realistycznie na świat dostrzegamy w nim zło, które zjawia się po grzechu pierworodnym. Człowiek powinien walczyć ze złem w sobie i w świecie. Chrystus jest w tym względzie dla nas źródłem siły i przykładem.

Spróbujmy również odpowiedzieć na pytanie: jak pogodzić zło z Opatrznością Bożą.

3. Chrystus Zbawiciel

Problem zbawienia staje właściwie przed każdym człowiekiem. Wyróża się to w ciągłym dążeniu do czegoś nowego, doskonalszego, w pragnieniu, aby bardziej być wolnym i szczęśliwym. W ścisłym znaczeniu chodzi o możliwość osiągnięcia szczęścia wiecznego, z tym, że rozpoczyna się to już tutaj na ziemi. Zbawicielem jest Chrystus — Emmanuel — Bóg z nami, ale skuteczność Chrystusowego dzieła zależy od naszej współpracy. Ta współpraca nie może ograniczać się do praktyk religijnych, ale musi objąć wszystkie przejawy ludzkiego działania. Zbawienie wszystkich ludzi dokonuje się w Kościele i przez Kościół.

4. NMP — Matka Kościoła i wzór ludu Bożego, Orędowniczka i Pośredniczka. Obecność Maryi w narodzie polskim.

5. Wieczność, która nas czeka

Problemy eschatologiczne wymagają umiętnego i współczesnego ujęcia. Najpierw trzeba wyjaśnić obrazy biblijne i treść w nich zawartą. Niebo, piekło, czyściec traktujemy nie tylko jako miejsce, ale przede wszystkim jako stany. Są one ze strony człowieka konsekwencją jego postaw życiowych i można je przybliżyć rozważaniami psychologicznymi. Życie wieczne jest konsekwencją wyboru dokonanego tutaj na ziemi. Uwieńczeniem planów Bożych będzie koniec świata i zmartwychwstanie człowieka.

Nauczanie w roku III kończymy optymistycznym akcentem: Wieczność źródłem chrześcijańskiej nadziei.

6. Wskazówki metodyczne

Główny akcent położyć na metodę aktywizującą (np. problemową). Katecheta powinien przed katechezą dostarczyć młodzieży materiały do przemyślenia, np. teksty Pisma św., wyjątki z dokumentów soborowych, aktualne wypowiedzi papieża, mówów stanu, artykuły z prasy itp.

Trzeba tak kierować dyskusją, by młodzież uczyła się rzetelnego dialogu, pogłębienia wiary oraz miłości do Chrystusa i Kościoła.

Katecheta będzie czuwał nad tym, by jedyną zasadą porozumienia była prawda, a nie kierowanie się modą czy zachciankami młodzieży, tak by przy całym szacunku dla czynnej postawy i życzeń młodzieży decydowała osobowość katechety.

Ważny jest język. Należy wystrzegać się języka abstrakcyjnego, podręcznikowego, a wypracować sobie język egzystencjalny, komunikatywny, ale nie żargonowy.

Bardzo pożyteczną może się okazać częsta konfrontacja podawanych prawd z wiadomościami; które młodzież otrzymuje z innych źródeł.

Niektóre zagadnienia warto pogłębić w małych grupach. Ciągłe łączyć intelektualne pogłębienie z przeżywczością.

Rok IV

CHRZEŚCIJANIN W ŚWIECIE WSPÓŁCZESNYM

1. Profil psychologiczny

Młodzież kończy naukę w szkole średniej, żyje maturą, ale równocześnie wybiega myślami w przeszłość. Wybiera zawód lub kierunek studiów, myśli o własnej rodzinie, widzi już swoje miejsce w społeczeństwie

ludzi dorosłych, interesuje się i przeżywa problemy wielkiego świata, jak pokój, wojna, głód, niesprawiedliwość społeczna, dążenie do dobrobytu. Życiowo bliskie są tej młodzieży takie problemy, jak małżeństwo, rodzina, miłość, przyjaźń.

Teraz może już zrozumieć swoje zadania w Kościele oraz rolę Kościoła w świecie.

2. Cele i zadania

Nauczanie w tej klasie zmierza do rozszerzenia wizji chrześcijaństwa i ukazania go na tle współczesnych problemów świata.

Jednocześnie powinno się zaszczyć ideę pełnego człowieka i chrześcijanina, który potrafiłby dobrze wykonać swoje obowiązki zawodowe, społeczne, rodzinne, narodowe, państwowe i kościelne.

Młodzież musi otrzymać podstawy do zaangażowania w pracę nad sobą i otaczającą rzeczywistością.

Dobrze przepracowana katechizacja wyrobi przekonanie, że wiara chrześcijańska kształtuje postawę dynamiczną, otwartą i rozumną.

3. Główne tematy

I. Człowiek dzisiejszy przeżywa niepokój oraz niepewność istnienia i sensu swego działania. Wpływa na to wiele czynników m. inn. współczesne kierunki filozoficzne, postawy intelektualne i moralne w rodzaju pesymizmu, nihilizmu, relatywizmu, egoizmu, ciągłego poszukiwania nowych wrażeń i przeżyć, erotyzmu. Aby świat zachował swoje istnienie potrzeba ludzi odpowiedzialnych.

II. Chrześcijański pogląd na świat

Ludzi odpowiedzialnych kształtuje chrześcijański światopogląd, który nie przecząc żadnym twierdzeniom naukowym głosi:

1. dualizm podstawowych elementów rzeczywistości (materia i duch, dobro i zło, Bóg i świat).
2. uniwersalizm (uznajemy wszelką prawdę obiektywną i każde dobro).
3. realizm (Ewaneglia w XX w.) — zmysł rzeczywistości, rozeznanie w konkretnej sytuacji.
4. humanizm (człowiek najwyższą wartością na ziemi).
5. hierarchię wartości.

III. Od osoby do osobowości.

Chcąc stać się „kimś” należy stale rozwijać swoją osobowość:

1. przez samowychowanie — kształtujemy sami swój charakter, sprawności moralne, sumienie.
2. przez miłość — gdyż ona leży u podstaw pełnego rozwoju osobowości i stanowi główną siłę motoryczną rozwoju. Potrzeba miłości do człowieka, wrażliwej na jego potrzeby (kapłaństwo wymaga również miłości, a celibat może być poprawnie zrozumiany jedynie na płaszczyźnie miłości).
3. przez umiejętność krytycznego wyboru.
4. przez pracę.
5. przez wiarę i łaskę — modlitwa dzisiaj.

IV. Na drodze do małżeństwa

Tylko człowiek pracujący nad swoją osobowością rozumie zadania małżeńskie i rodzinne, stąd potrzeba ciągłego pogłębiania siebie pod względem moralnym i religijnym, jak i gruntownego przygotowania pod względem psychologicznym, pedagogicznym, biologicznym i prawnym.

V. Chrześcijanin w społeczności

Człowiek nie tylko korzysta z kontaktów z innymi ludźmi, ale również powinien coś wnieść do życia społecznego, a więc w rodzinę, w Ojczyznę i Kościół:

1. **Rodzina** — Dlaczego dzisiaj tak silny kryzys tej instytucji. Problem regulacji urodzin.
2. **Ojczyzna** — Chrześcijańskie wartości ubogacają życie społeczne, polityczne, gospodarcze, kulturalne. Między Państwem a Kościołem nie będzie konfliktów, jeśli obie strony nie przekroczą swoich kompetencji i uprawnień.
3. **Kościół** — Wspólnota ludzi żyjących wiarą, nadzieją i miłością. Sytuacja współczesnego Kościoła. Kościół poczuwa się do wspólnoty ze światem, do służenia mu i do świadczenia przed nim o Chrystusie. Do tych zadań powołani są wszyscy wierzący, a nie tylko duchowni.

Nie chodzi tutaj o panowanie nad ludźmi, ale o podzielenie się z nimi Radosną Nowiną o zbawieniu. Kościół poczuwa się do wspólnoty ze światem, do służenia mu i do świadczenia przed nim o Chrystusie. Do tych zadań powołani są wszyscy wierzący, a nie tylko duchowni.

VI. Świat i jego problemy

Środki masowego przekazu zmniejszyły odległości między ludźmi i stąd ważne problemy dzisiejszego świata żywo obchodzą wszystkich ludzi, a więc również chrześcijan.

Spróbujmy w świetle Ewangelii i najnowszej nauki Kościoła zająć stanowisko wobec takich zagadnień, jak: pokój, wolność, porozumienie międzynarodowe, dyskryminacja rasowa, religijna, ideologiczna, narodo-ka, problem głodu, postęp techniczny, sport, kultura, ruch drogowy, czas wolny...

4. Wskazania dydaktyczne i metodyczne jak w klasie poprzedniej.

Wielki wpływ na kształtowanie się kultury i sztuki w Polsce miały przede wszystkim czynniki ekonomiczne i polityczne. Wzrost gospodarki i polityki państwa przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

V. Chrześcijaństwo w społeczeństwie

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

Wzrost i rozwój chrześcijaństwa w Polsce przyczynił się do rozwoju sztuki i literatury. Wskazywanie na te czynniki jest jednym z zadań historii sztuki i literatury.

III. Odwołanie do...

Chcesz stać się kimś? — nie zapomnij o...

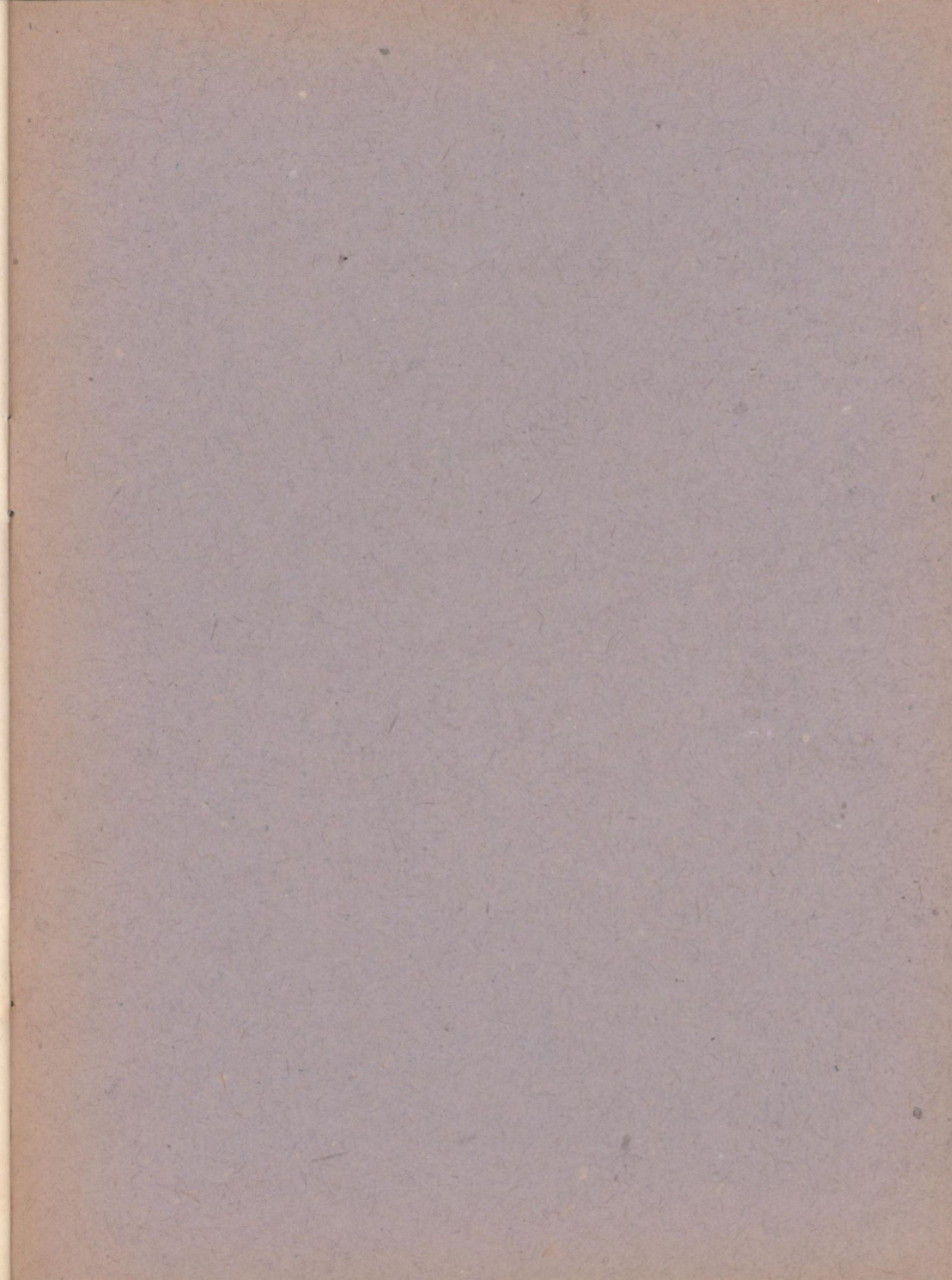
1. przez rozmowę z innymi — nie zapomnij o...

2. przez pracę — nie zapomnij o...

3. przez umiarkowanie krytycznego wyboru...

4. przez pracę...

5. przez miłość i pracę — nie zapomnij o...

Za zezwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.

Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.
ul. Młyńska 4, zam. 1405 - 1200 egz. - 08. 71 R-6/25